

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruk

	Vår dato	Vår referanse
	28.04.2016	2013/5378
Saksbehandler, innvalgstelefon	Arkivnr.	Deres referanse
Vegard Urset, 62 55 12 24	523.3	

Møtereferat

Sted: Blæstad
Dato: 05.04.2016
Til stede: Joar S. Brukvangen (Fylkesmannen), Rune Aas (Tine), Tor Martinsen (Røros slakteri), Asgeir Svendsen (Nortura), Henning Holmøy (Furuset), Knut Birkeland (Fatland), Oddbjørn Flataker (TYR), Thomas C. Meyer French (Hedmark Bondelag), Ståle Støen (Hedmark Bonde- og Småbrukarlag), Hege G. Ottinsen (vara for Øyvind A. Nesjan fra kommunal landbruksforvaltning), Ivar Solberg og Kjersti Ane Bredesen (observatører fra arbeidsgruppa for kommunal landbruksforvaltning), Jonny Storbråten og Bodil M. Buraas (observatører fra Oslo og Akershus), Erik Ilseng (Fylkesmannen) og Vegard Urset (koordinator for satsingen).
Forfall: Øyvind A. Nesjan (kommunal landbruksforvaltning)

Referat fra møte i styringsgruppa for økt storfekjøttproduksjon i Hedmark, Akershus og Oslo

Sak 01.16 Godkjenning av referat fra forrige styringsgruppemøte

Det var ingen forslag til endringer i referatet fra styringsgruppemøtet 11. november 2015.

Vedtak: Referatet fra styringsgruppemøtet 11. november 2015 godkjennes.

Sak 02.16 Koordinators rapport for 2015

Som vedtatt i tiltaksplanen skal koordinator for storfekjøttsatsingen utarbeide en årlig rapport for aktiviteten foregående år. Koordinator la i møtet fram rapport for aktiviteten i 2015 og status for satsingen.

Fra Akershus/Oslo ble det informert om at det er planlagt mer aktivitet derfra i 2016 og at en bør huske på å få med aktiviteten i denne regionen for neste års rapport.

Det ble gitt tilbakemelding fra flere aktører at de mange prosjektene, med blant annet produsentretta aktivitet, som nå pågår i Hedmark og som i ulikt omfang innbefatter storfe må koordineres bedre. Samt at disse aktivitetene bør ses i sammenheng med aktørenes ordinære aktivitet.

Vedtak: Styringsgruppa tar orienteringen til etterretning. Styringsgruppa ber om at det til neste møte utarbeides en oversikt som viser hva som foregår lokalt i de ulike regionene i Hedmark.

Styringsgruppa ber videre om at det synliggjøres aktivitet som er generert av storfekjøttsatsingen ut over de igangsatte tiltakene i tiltaksplanen.

Sak 03.16 Ammekuvariant av Go'kalven

«Redusere antallet kalveslakt som ikke går til kontraktsproduksjon» er ett av fire satsingsområder i Storfekjøttetsatsingen i Hedmark. Dette arbeidet er todelt; både å sørge for at kalv som blir omsatt havner i framføringsbesetninger i stedet for å bli slaktet og å forbedre kvaliteten på kalveoppdrettet for å unngå at kalver får en så dårlig start at de ikke er «verdt å føre fram».

Vinteren 2014-2015 ble det gjennomført kursserien «Kalven - framtidens inntektskilde!». Som en oppfølging av denne møteserien ble det gitt tilbud om deltagelse på Go'kalven (Helsetjenesten for storfe). Det ble imidlertid gitt tilbakemeldinger om at dagens Go'kalven var for mye rettet mot mjølkeproduksjon og at det burde utvikles en egen ammekuvariant av dette kurset. Storfekjøttetsatsingen har meldt inn til Helsetjenesten for Storfe ønske om en egen ammekuvariant av Go'kalven og har sagt at vi kan være med på å bidra til at dette etableres som et varig tilbud ved at det testes ut i Hedmark og Oslo/Akershus. Forslaget er å kjøre en pilotrunde med tilbud om ett kurs i hver region (dvs. fem kurs) vinteren 2016-2017. Tilbakemeldingene og erfaringene fra dette pilotprosjektet skal brukes til å etablere en varig ammekuvariant av Go'kalven og som tilbys på landsbasis.

Det vil bli noen kostnader knyttet til utvikling av tilrettelagt materiell mot ammekuproduksjon og til å gjennomføre «pilotkursene».

Vedtak: Pilotprosjektet bygger opp under målene satt i storfekjøttetsatsingen. Styringsgruppa anbefaler at tiltaket delfinansieres med BU-midler i tilknytning til satsingen dersom det er behov for det. Styringsgruppa presiserer forutsetninger om tydelige målsetninger for evt. pilotprosjekt, herunder oppslutning på kursene.

Sak 04.16 Kalvehelseprosjekt

Fra storfemiljøet i Nord-Østerdalen og deres veterinærer har det kommet en henvendelse med ønske om et kartleggingsprosjekt innen kalvehelse. Mange synes de bruker for mye ressurser på behandling av kalver og ønsker å være mer i forkant gjennom forebygging. Det er for mange svake spedkalver (slappe/sløve), immunstatusen er for dårlig og det er for mye navlebetennelse og luftveisproblemer. Det oppleves at det ikke er noen systematikk i at de som aktivt driver forebyggende arbeid har mindre problemer enn andre.

Utfordringene fører til at en del kalver får en så dårlig start at de blir slaktet som kalv i stedet for å føres fram til slaktemoden alder, men ikke minst er det en utfordring at også en del kalver ikke lever opp til å bli slaktet i det hele tatt.

Prosjektet bygger opp under satsingsområde 2 i tiltaksplanen (Redusere antallet kalveslakt som ikke går til kontraktsproduksjon) og er derfor i tråd med målene satt i storfekjøttetsatsingen. Prosjektet vil trolig ha god overføringsverdi til andre regioner og vil gi varig effekt da det bidrar til kunnskap om hvordan kalvehelsa kan forbedres.

Vedtak: Prosjektet bygger opp under målene satt i storfekjøttetsatsingen. Styringsgruppa anbefaler at tiltaket delfinansieres med BU-midler i tilknytning til satsingen.

Styringsgruppa ber søker vurdere å kjøre en egen forsøksgruppe av økologiske mjølkebesetninger. Her gjør kravene om at kalven skal gå med mor i minst tre dager at det kan være utfordringer som en ikke ser hos konvensjonelle mjølkeprodusenter.

Sak 05.16 Oppstartsprogram for nye storfekjøttprodusenter

I styringsgruppemøtet 18. november 2014 ble det vedtatt å kjøre et forprosjekt for etablering av oppstartsprogram for nye storfekjøttprodusenter. I forkant av dette møtet hadde arbeidsgruppa for tiltaket hatt et møte der de kom med anbefalinger til videre framdrift. Nortura ble bedt om å gjennomføre et forprosjekt på tiltaket i samarbeid med de andre aktørene i arbeidsgruppa. I prosjektbeskrivelsen ble det beskrevet avslutning av forprosjektet 1. mai 2016. Asgeir Svendsen orienterte om arbeidet i forprosjektet så langt.

Det foreslås å gjennomføre ammekuskole som en del av oppstartsprogrammet og at det søkes om såkalte KIL-midler til gjennomføring av dette.

Et viktig moment for en som starter opp, er forståelsen for at god byggeledelse er viktig. Norsk Landbruksrådgivning (NLR) er tildelt et nasjonalt ansvar for byggteknisk rådgivning og planlegging i landbruket. Forprosjektet viser imidlertid at det kan være behov for å subsidiere disse tjenestene i en etableringsfase. Dette for å øke oppmerksomheten og bevisstheten rundt viktigheten av god planlegging og byggeledelse. Det skisserte oppstartsprogrammet skal sendes til relevante aktører.

Vedtak: Styringsgruppa tar orienteringen til etterretning. Styringsgruppa forventer at det gjøres et arbeid på å forankre oppstartsprogrammet hos landbrukskontorene i kommunen. Styringsgruppa forutsetter at oppstartsprogrammet gjøres tilgjengelig nasjonalt dersom behov.

Sak 06.16 Utredningstiltak; «spesialisering eller flere bein å stå på?»

Tiltak 3.1 i tiltaksplanen («Spesialisering eller full pakke») har vært oppe til behandling i flere styringsgruppemøter, men har av ulike årsaker ikke blitt iverksatt.

Det er viktig å få mer faktabasert kunnskap om når det lønner seg å utvide eksisterende produksjon og når det lønner seg å satse på andre produksjonsformer i tillegg til eksisterende produksjon. Flere aktører har verktøyene som trengs for å gjøre økonomiske sammenligninger. Utfordringen er å ha kompetanse og verktøyene til å se helheten. Ut over å sammenligne økonomien ut fra prisvilkår og tilskuddssatser bør det også ses på hvilke andre effekter i driftsopplegg og ressursutnyttelse ulike strategier gir.

Like viktig som prisvilkår (som tilskuddssatser, avregningspriser på produkter, kvoteleie, etc.) vil være en vurdering av gårdens tilgjengelige ressurser. Selv om det ut fra økonomi kan lønne seg å kjøpe opp mer mjølkekvote kan det for en produsent med mjølkerobot og begrenset fôrgrunnlag rundt gården, men med store beitemuligheter lenger unna, være mer aktuelt å etablere en ammekubesetning i tillegg for å utnytte beiteressursene.

Selv om det er mange aktører som jobber med dette til daglig i sin rådgivning, kan det bidra til å øke fokuset på at det finnes mange strategier ved at det utarbeides en rapport med utgangspunkt i gjeldende priser og tilskuddssatser.

Vedtak: Styringsgruppa gir koordinator i oppdrag å undersøke om noen kan ta på seg å gjøre en slik utredning. Styringsgruppa presiserer at en eventuell utredning må koordineres opp mot relevante, pågående prosjekter, som f.eks. Optibeef.

Sak 07.16 Mordyrformidling fra mjølkebruket

Dette er tiltak 1.2. i tiltaksplanen med planlagt oppstart i 2016 i milepælsplanen.

Hvert år blir det født i overkant av ett tusen krysningskviger på mjølkebruket der mor er av mjølkerase og inseminert med en kjøttfeokse. Et fåtall av disse krysningskvigene havner som framtidige mordyr i ammekubesetninger, men går sammen med NRF-kvigene første beitesesong og blir ofte slaktet når NRF-kvigene blir satt inn på høsten.

Krysningskvigene kunne vært gode mordyr i mange ammekubesetninger og kunne utgjort et viktig bidrag til den nødvendige økningen i mordyrtallet (mål om 4500 flere mordyr per år fram til 2030).

Samtidig melder mjølkeprodusenter som har inngått avtaler med ammekuprodusenter om levering av krysningskviger at de tjener mye mer på disse enn hva de hadde sett for seg og at flere mjølkeprodusenter hadde drevet med dette hadde de vært klar over økonomien i dette. Det er lite rådgivning på hvordan mjølkeprodusenten skal få fram attraktive kviger for ammekuprodusenten (f.eks. fødselstidspunkt, insemineringstidspunkt og raser), og det er heller ikke systemer som varsler mjølkeprodusenten om at krysningskviga kunne ha vært av interesse for ammekuprodusenter. Utfasing av ungoksekravet på NRF har i tillegg gjort kjøttfesemin på mjølkebruket mer aktuelt og dermed åpnet opp for at omfanget av innkryssing med kjøttfe kan økes ytterligere enn de om lag ett tusen kvigene per år.

Vedtak: Det nedsettes en arbeidsgruppe bestående av Tine, Nortura, TYR og koordinator for satsingen. Arbeidsgruppa skal utarbeide forslag til rådgivningstilbud for hvordan få fram attraktive mordyr fra mjølkebruket. Informasjon og dataflyt vil bli sentralt for å få fanget opp krysningskvigene.

Sak 08.16 Beiter som ressurs for økt kjøttproduksjon i Ringsaker

Ringsaker er landets desidert største ammekukommune og en kommune med veldig mange dyr på utmarksbeite. Disse går hovedsakelig på fjellbeite i allmenningene.

Vegetasjonkartlegginger viser imidlertid at det går flere beitedyr i allmenningene enn det er beitegrunnlag for. Dette påvirker produksjonen fra utmarksbeite. Tilveksten på dyrene gjennom sommeren hadde trolig vært høyere med noe lavere dyretall. Dersom antallet beitedyr skal opprettholdes, og aller helst økes, så må en se på om andre områder enn fjellbeitene i allmenningene kan benyttes. I den bygdenære utmarka er det mange områder som kunne egnet seg for beiting og hvor det i dag ikke er beitedyr. Her kan det f.eks. være gamle hamnehager som er grodd igjen, men som ved rydding kan ha en høy beiteverdi.

Ringsaker kommune ved landbrukskontoret planlegger å registrere uutnyttede beiteressurser nede i bygda i Ringsaker, samt å se nærmere på om det er arealer som kan tas i bruk for å styrke kjøttproduksjon på lokale ressurser. Prosjektet vil også gi muligheter for å øke kompetansen om bruk og skjøtsel av innmarksbeiter.

Vedtak: Styringsgruppa mener tiltaket er i tråd med målene og satsingsområdene i storfekjøttproduksjonen og stiller seg bak at det brukes BU-midler i tilknytning til satsingen for å støtte prosjektet.

Sak 09.16 Orienteringssaker:

a) Orientering om forskningsprosjekt om storfe på skogsbeite

Morten Tofastrud (Høgskolen i Hedmark) orienterte om status for forskningsprosjektet som er delfinansiert av BU-midler i tilknytning til storfekjøttproduksjonen.

Vedtak: Styringsgruppa tok redegjørelsen til orientering.

b) Orientering om beiteressurskartlegging for Hedmark

Vegard Urset orienterte om status for beiteressurskartleggingen for Hedmark. Rapporten er ventet å bli «lansert» i løpet av våren/forsommeren. Styringsgruppa blir invitert til lanseringen.

Vedtak: Styringsgruppa tok redegjørelsen til orientering.

c) Orientering om tiltaket «Mjølke eller kjøtt? Ja takk, begge deler!»

Rune Aas orienterte om status for tiltaket.

Vedtak: Styringsgruppa tok redegjørelsen til orientering.

Neste møte blir 17. november 2016. Sted og nøyaktig tidspunkt avklares senere.